

Epilij Topographia divi Hieronymi sacelli Gilberta Grinea : (izdanje, prijevod i komentar)

Rezar, Vlado

Source / Izvornik: **Colloquia Maruliana ..., 2020, 29, 19 - 45**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:811055>

Rights / Prava: [In copyright](#) / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb](#)
[Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

67v **Ad Antonium Canalem, uirum celeberrimum,**
patricium Venetum, praetorem Tragurii, tam optimum quam sapientissimum,
diui Hieronymi sacelli per Grineum poetam
τοπογραφία

Orta Saloneis superant quae Romula terris
Tarpeio sacrata Ioui, quae Delphica iactat
Delos, et excisis quo Graetia rupibus horrens
Consultura deum patrio de more subiisse
Fertur, Apollineos primum sub puluere ludos 5
Contemplata suos et anhellos uerbere currus,
Templa tuo iussu sacrosque impellere lucos
Tentamus, soboles gentis uenerata Canalis,
Antoni, Euganeis decus indelebile terris!
Non ego Apelleo cupiam tibi surgere cultu, 10
Nec tali, Lisyppe, tuo, quo diceris ausus
Pelleum finxisse ducem, non diuite censu
Molior angustias, Pario nec marmore natas
Aedifico rupes, omnis sed scruepa musco
Mansura in terris uiridi sacrate per annos 15
Nunc tenui meditor cantu pendentia saxa,
Saxa iugis nitido coelsum caput aere septis:
68r Ipse modo faueas, et quae tibi templa dicamus,
Certus ames certusque colas, lētusque Sabaea

**Opis malog svetišta sv. Jeronima koji je sastavio Gilberto Grineo
i posvetio preslavnom mužu, mletačkom patriciju,
predobrom i premudrom knezu trogirskom
Antoniju da Canalu**

Potomče ljubljeni roda Canal, Antonio kneže,
Mletačke zemlje Ti uresu trajni, na zapovijed Tvoju
Pjevati krećem o proroka hramu u svetome gaju:
Premda Salona ga malena dade, moćniji nije
Onaj što Jupitru Rim na Tarpejskoj posveti stijeni, 5
Ili onaj delfski, Apolon što njime se diči,
Kamo po navadi Grk, med litice dah što ti kradu,
Delskome bogu hrli po savjet i igre tu gleda,
Cirkom dok konji dahćući kola do pobjede nose.
Pritom neću uljepšat ga kao što kistom bi Apel, 10
Niti kano bi, Lizipe, ti, koji dlijetom si divno
Vojvode pelskog oživio lik: ja raskoši neću,
Špilju opjevat imam, a ne da tu liticu resim
Mramorom parskim: to vrlet je obrasla lišajem bujnim,
Za sva vremena što takva na zemlji ima da bude. 15
Stijeni strmoglavoј vrhom što neba plavetnilu stremi
Besmrtnost dat će stihovi moji i priproste riječi:
Ti nam pak budi sklon i hram što Tebi posvetih
Čvrsto ljubi i jednakost štuj, te veselo gledaj

1 Antonio da Canal bio je trogirski knez 1496-1498.

5 U Jupiterovu hramu na Kapitoliju, na kojem je i glasovita Tarpejska stijena, čuvale su se sibilinske proročke knjige.

9 U Delfima su u 6. st. pr. Kr. ustanovljene panhelenske Pitijske igre.

11-12 Najpoznatiji Lizipov kip onaj je Aleksandra Velikog, rođenog u Peli.

15 Eremitaža sv. Jeronima na Marjanu smještena je iznad tla, u pukotini u okomitoj stijeni: nju pjesnička vizija prikazuje kao Jeronimovo proročište.

	Hieronymo his uideas antris dare thura minores!	20
	Soluerat Eois subtristis Phorcus ab undis,	
	Persidae ueneratus honos, quoи coerula parent	
	Turba deo, uitrei plaudunt quoи soeuia profundi	
	Glaуca cohors, comitata Thoe, quem Nesia, Spio,	
	Circumfusa ruit, certatim ambire natatu	25
	Congauisa dei uitam lucemque perosi	
	Imperio factura satis: sic squalida serpens	
	Voluitur et sese sua per uestigia torquet.	
	Iussa Iouis peragit Maia satus aliger Archas,	
	Hymbrifera obsequis potitur Thaumantide Iuno,	30
	Exequiturque dei Triton mandata profundi	
	Quippe celer: parent hinc et Tritonia turba,	
	Muneribusque instant mѣsto, quod Doridos undis,	
	Qua tener atropico sol mundo surgit ab ortu,	
	Paulatim tepidos maior uenturus ad austros,	35
	Qua dites Arabum pulsat maris unda Saboeos.	
	Languida non potuit quoи pectora soluere curis	
	Vlla quies animi, talis nec gratia rebus	
	Visa prius pelago, uenienti dulcis amaro,	
68v	Gratia prima deo, qualis quom structa superbo	40
	Classis – honos, Neptune, tuus – forte obuia cultu	
	Exit ab Isseis longo saxa inuia dorso,	
	Saxa petens prætenta mari †innatusque† uidere	
	Intima Hieronymi sacre penetralia legis,	
	Qua Hiader extensis praeterfluit arua Salonis.	45
	Hic deus aequatis pictas occurrere uelis	

26 congauisa : *mutatum e tranquillo*

34 atropico : *ita, fors pro a tropico*

42 dorso : *media vocis pars ob chartae defectum non legitur*

43 innatusque : *incertum an iuuatusque scriptum, scilicet per errorem, sed procul dubio pro innatansque*

Tamjan da mirisni oltar Jeronimov prima sveudilj.	20
S perzijskih strana tužan se ovamo otputi Forko,	
Istoka ponos i slava: morsko ga ponizno sluša	
Mnoštvo i prati i plješće bogu po pučini sinjoj,	
Četa divlja što čini je Toja, Nesia, Spio,	
Jato Nerejki plivanja uz njega nadasve željno.	25
Boga što zamrzi život i svjetlo zapovijed svaku	
Radosno vrše: za njim se kreću ko ljuskava zmija,	
Tijelo dok trag svoj vijugav valjanjem vjerno joj prati.	
Krilati, Maja kog rodí, bog Gromovnika služi,	
Kišnu Junona Iridu uza se sluškinju ima:	30
Triton pak brzi naloge obavlja morskog vladara.	
Zbog tog po naredbi krene i mnoštvo što Tritona prati,	
Nerejke morem što jezde ususret jurnuše Forku,	
Odakle zrakama blagim sunce nād svijet se diže,	
Pomalo zatim da stiglo bi jače nad krajeve tople,	35
More gdje tuče sabejske obale Arapa moćnih.	
Shrvano srce brige zarobiše nemoćnom Forku.	
Utjehe ne bješe nigdje, nit' prostruji dušom milina	
Prije neg – na moru viđeno nikad - pregorkijad mu	
Otjera pojavom divnom brodova raspored pred njim,	40
Na čast, Neptune, Tvoju što plove, poklonstva željni	
Isejsku luku zamijenivši obalom litice duge	
More što gleda s visoka, a sve da plovidbom stignu	
Svetome hramu na prag, gdje štuje se otac Jeronim.	
Ondje gdje Jadro pozdravlja polja duge Salone	45
Šarenih boja jedro do jedra tad opazi Forko –	

21 *Phorcus* (*Phorcys*) sin je Neptunov, a otac Meduzin: budući da nju antička tradicija smješta u libijski kraj, pjesnik i Forka predstavlja kao božanstvo s istočnih i južnih strana, žećeći naznačiti da je trogirsko brodovljje zaplovilo u smjeru jugoistoka, prema Marjanu.

24 Toja (*Brza*), Nesia (*Otočka*), Spio (*Špiljska*) tri su od pedeset poznatih Nereida, morskih nimfi.

29-31 Merkur, Majin sin, krilati je glasnik Jupiterov, Irida je glasnica Junonina, a Triton glasnik Neptunov.

33 Majka Nerejki je Okeanova kći i supruga Nerejeva Dorida

36 Antičko kraljevstvo Saba bilo je smješteno u Južnoj Arabiji.

37 Ne navodi se razlog Forkove tuge, no to bi možda mogla biti smrt Meduzina, kojoj je Perzej odrubio glavu.

42 Trogir, odnosno koloniju *Tragurion*, osnovali su stanovnici grčke kolonije *Isse* na Visu. Obala koja se spominje jest obala poluotoka Marjan.

45 Grineov izraz *extensae Salonaē* aludira na Lukanov izraz (*Phars. 4, 404*) *longae Salonaē*.

	Mox ubi delitias et rarer gaudia mentis Sensit, et annixas liquidum sulcare phaselos, Miratus tam grande decus uultumque comasque Extulit, et classis spetie suspensus ab imo –	50
	Non aliter quotiens prolabitur equora cursu Extremamque petit, Phoebea cubilia, Tethyn Frenatis Neptunus equis – quo grandia mentem Tangunt, sic pulsis saliunt praecordia curis;	
	Agnouitque ducem, sequitur quem classis euntem, Religione pium, meruit qui fortibus actis Isseo dare iura foro, populumque uolentem Mitia sponte iugo pendentia colla subire,	55
	Docta pio in Venetos et magnè laudis amore, Et regere, et rursus luctantia tundere ferro.	
	Namque suumque sepe sinum fora turbida questu Deposcunt legesque urbesque ubicumque togatae, Quę sua longinquis implorant iura querelis.	60
69r	His igitur mediis Antonius agmen agebat Pupibus ore nitens, quem plurima signa superbum Stant procerum titulos circum testantia longos, Aeternos genti fastosque datura per annos	65
	Isseae, nostris quae dudum cognita chartis Musarum pia tecta, lares et Apollinis aras Vincit, et Aonios superat modulamine cantus.	
	Quem sic alloquitur paucis Toosia proles: »Magnanime heroum, quos inclyta terra triumphis Martia diues alit, pacisque insignis honore Quos fouet, Ausoniis leges seruatque daturos,	70
	Ibitis«, ostendens nutu deus, »ardua cursu Proxima saxa, ubi diuino Stridonius heros Ore tonat dubiosque animos in uota resolut.	
	Vnde tibi liceat spectare in Hiapygos agris Victores Venetos, et tristia noscere gentis	75

51 Non...**53** equis : cf. *Sil. Poen.* III, 410-412

61 Namque...**63** querelis : cf. *Stat. Silv.* I, 4, 10-12:

65 Pupibus : *ita*

Radost svoju, veselje što rijetko dušu mu krije –
 Brodove morsku što brazdu odvažno pučinom oru:
 Začuđen takvom ljepotom iz mora proviri glavom,
 Posve zatečen slikom što brodovlje oku mu pruži. 50
 Kao kad morskim prostranstvom ù trk daju se konji
 Na kraj dok drugi, sunce gdje zalazi, kolima nose
 Neptuna, svojeg vladara: slika ta velebnu u čas
 Briga ga golemih riješi, pa Forku tad zaigra srce.
 Vođu prepozna na putu što prati ga brodovlje vjerno, 55
 Pobožna muža koj' zasluzi djelima junačkim svojim
 Pravdu Trogiru da dijeli i vlada nād pukom koji
 Voljan je poviti glavu pod jaram mletačke vlasti,
 Znajući dobro da ljubav pobožna korist mu nosi:
 Kojim pak Mleci su mrski, na njih se zalijeće mačem. 60
 Knezu se naime utječu često gradovi mnogi,
 Mir što ih prati i oni što metež ih obuze borbi,
 Sud da im njegov prijepore riješi, mole ga smjerno.
 Lađama dakle ovim na čelu Antonio stoji,
 Izgledom vlastitim sjajan, još znakovljem uljepšan brojnim, 65
 Kneževe isejskog grada što bilježi popisom dugim,
 Nizu što kraja mu nema nit' godinā mijena mu prijeti:
 Trogir pak, od vijeka starog već poznat u knjigama našim,
 Domu što svet je Febu prvenstvo pjesničko uze,
 Stihom dok diže se svojim nad Helikon, svetiše Muza. 70
 Knezu pak riječju se kratko obrati sinak Toosin:
 »Junače zemlje što slavna u ratu i miru je svuda,
 Zemlje heroje što goji i brižna ko mati ih sprema,
 Jednog da dana steknete vlast nad italskim svijetom,
 Krenite«, glavom mu kimne, »put stijena što prohodne nisu, 75
 Stridonski junak gdje glasom božanskim grmeći zbori,
 Zdvojne što odgovor traže na zavjet i žrtvu tad tjera.
 Ondje nek' ti je čuti da oružjem apulsku zemlju
 Mlečanin uze, tužnom dok sudbom vojvoda strada

66 Tituli procerum izraz je koji sugerira popis mletačkih knezova u Trogiru, ili popis plemičkih gradskih obitelji.

69 Aluzija na Helikon, planinu u Beotiji na kojoj su prema antičkoj mitološkoj tradiciji prebivale Muze i njihov vođa Apolon.

68-70 Grineo hvali pjesnike svojeg grada domaćina.

71 Toosin sin je Forko.

	Fata ducum, Ausonios bello euersura penatis Quae ingruerat ferro, solum leuitate per orbem Insignis patria, uictrix quae nescia regni Nouit habere modum, uobisque inuisa Latinis	80
69v	Occidit attonitas quassans terroribus urbes. [«] Dixit, et innixus uolucri spumantia curru Frena dedit, manibusque feris laxauit habenas Coeruleis perfusus aquis, sequiturque uolentem Nereidum chorus, et sueto certamine nandi Candida littoreis conuertunt brachia terris. Hic praeceps minus audet hyems, lenique fragore	85
	Stagna modesta silent, ubi pulsant aequora cautes Mollius et pluuii spirant clementius Euri, Certa quies Glauco, sedes gratissima Phorco, Cymothoe uiridisque ubi vult deus ipse lauari.	90
	Inde per obliquos erepit semita calles, Artis opus, cliuoque premit saxa inuia tractu. Quam simul arreptam diuino lētus honore, Quem sequimur tardis uadentes passibus, heros Scandit iter coeptum, qua coelsas tendit ad arces,	95
	Pronus, ubi abruptis monstratur spelea saxis Nobilis, et fama multos celebrata per annos, Hieronymo monumenta seni, quoi candidus hospes Numinis ore pio et medico ueneratur amomo, Quoi uirides siluas, quoi saxa imitantia vultus	100
	Aeraque, quoi claro uiuentis lumine coeras Figit, et exesis suspendit postibus arma.	105
70r	Ventum erat ad templum, quod paruo in limine primum Occurrit, media excisum testudine montis, Quom subito horrenti, sacri custodia templi, Ore deo similis, purus sub ueste sacerdos,	110
	Quae nudos protenta pedes subtexerat imos	

85 Dixit...**94** lavari : cf. *Stat. Silv.* II, 2, 14-29

104 Quoi...**106** arma : cf. *Stat. Silv.* III, 1, 94-96; *Sil. Poen.* 6, 446

109 subito : ob chartae defectum ultima vocis pars non legitur

Italske koji je stig'o penate razoriti ratom:	80
Rod je to oružju sklon, no oduvijek, svima je znano,	
Razbor mu odlika nije kad pobjedom bitke okonča,	
Mjere u vlasti on nema, italskom narodu mrzak,	
Propast dok gradove čeka Francuz što učini svojim.«	
Reče i znak, ustobočen, hitrim kolima dade,	85
Uzde što pjene se popusti Forko rukama snažnim.	
More ga poprska sinje, a za njim na mig tad krene	
Nerejki kor, po navadi takmeć se plivanjem brzim	
Rukama bijelim tko li će kopno dotaknuti prvi.	
Tud se nevera manje razmaše, skoro bez zvuka	90
More na jezero mirno tu sliči i nježnije tuče	
Obalni kamen, jer jugo ti ovdje izgubi snagu:	
Glauko i Forko sigurnost i ugodu rado tu traže:	
Gdje baš kupa se vođ njen, sviđa se i Cimotoji.	
Zavojit otud penje se put jedinstvene gradnje,	95
Bespuća litice strme dok svladava usponom teškim.	
Kud se naš heroj uputi sretan što častit će boga,	
Tuda krenusmo i mi korakom teškim, za vođom.	
On pak stupa stazom što vodi do visoke tvrđe:	
Vis taj strmoglavl špilju u kamenu otkriva oku,	100
Stoljeća mnoga što slavi i hvali je predaja drevna.	
Starini Jeri to hram je, gdje prečist domaćin ga časti,	
Mirisni balzam na oltar ko žrtvu mu pobožno nosi,	
Zid dok krase lica od kamenja, mјedi i drva,	
Svijeće ko žive sjajnom prostoriju svjetlošću pune,	105
S rđavih vrata pak gleda te mač o klinu što visi.	
Dođosmo tako do hrama što vidiš ga tek kad mu na prag	
Staneš, jer on je izduben u utrobi goleme stijene,	
Kadli pred oči nam stupi tog hrama svetoga čuvat,	
Svećenik bogu baš nalik, što haljina čista ga krasi	110
Bosih do nogu sasvim što seže i naborom svojim	

78-80 Riječ je o borbama u kojima je tzv. Mletačka liga, protoufrancuski savez talijanskih gradova država sklopljen u Veneciji, protjerala francuske snage s Apensinskog poluotoka 1495. Tijekom sukoba mletačka je flota od Francuza preuzeila apulske gradove, uključujući Grineov Monopoli, iz kojeg je otišao u Trogir.

90-92 Ovo je opis uvale Kašuni, iznad koje se u brdu nalazi crkvica i eremitaža sv. Jeronima.

93-94 Glauko je bio ribar pretvoren u morsko božanstvo s proročkim darom. Cimotoja je jedna od Nereida.

106 Opis ne spominje kapelicu sv. Jeronima koja je oko 1480. bila i obnovljena, nego isključivo eremitažu koja se nalazi desetak metara iznad nje, u okomitoj stijeni.

	Puluereumque suum sinuosa uolumine corpus, Et matie uenerandus atra, quo ⁱ plurima mento Canities impexa riget, tristisque senectus Affuit, et secum diuina silentia rodens	115
	Atque exorrectis dispensans uerba lapillis Ter nos rore leui purgat, ter rore piati Hieronymi petimus sedem, quae maxima templo Grande sonat, dubiis quae aperit secreta futuris.	
	Hic dux sollicitus, »Quando«, inquit, »magne sacerdos, Magna sequor, quae, nosce, dedit mihi numen ab undis Meque eadem hausurum hoc antro Neptunia proles	120
	Commonuit, uastis quod pendet rupibus ingens, Ore uomens liquidum media inter sydera fumum, Chysea, fatidici subeamus numinis aras,	
	Tecta, simul celebres, uenerandi exordia templi, Angustasque fores: subeuntem protinus audax	125
70v	Te sequar, aero donec me in uertice sistas!« Dixerat, et pariter gressi per deuia saxi Corripiunt iter occultum, coelasque fatigant	
	Portas, et torta coelii uertigine montem Ascensu superant, ubi saxa rigidentia musco Interiora uirent, lateri qui plurimus haeret	130
	Montis, et obducit conuexa minantia casum Culmina, quae longo pendent sub sydera ductu.	
	Vnde fragor sonitusque ruunt, uaga murmura fingit Soepe loci custos: hinc centum oracula poscas, Hinc totidem responsa feras, ex numinis ore,	135

113 atra : *oblitteratum in textu, aeuo in suprascripto, sed alia manu scriptum*

113 Et matie...**114** riget : *cf. Verg. Aen. VI, 298-300*

115 secum...rodens : *cf. Pers. 3, 81*

116 lapillis : *ita, forsitan pro labellis; cf. Pers. 3, 82*

125 Chysea : *ita, videlicet pro Chrysea*

131 uertigine : *ob chartae defectum ultima vocis pars non legitur*

Prekriva prašnjava tijelo: zastrašujuć prizor to baš je,
 Ali i divljenja vrijedan, asketa dok pred sobom gledaš,
 Brada mu sijeda je posve i godine tiše ga mnoge,
 Takav se šutnje, što Bogu je draga, već nauži dosta. 115
 Zbog toga riječi pažljivo troši, prozbori jedva,
 Triput nas vodom poškropi svetom, pa krenusmo čisti
 Sjedište gdje je, Jeronim gdje sobu najveću ima,
 Odakle glasno odgovor stiže budućnost što nosi.
 Ovdje će vojvoda: »Velike stvari, veliki mužu,
 Saznati želim, božanstvo što morsko meni obeća
 Dozнати овдје. Reče mi Forko да у шпилју ову
 Велебну, усјеченој дубоко у стиженој још већу,
 Одакле дим се bijeli из утробе у небо диže,
 Уђемо као под пророчки кров, где судба се спозна, 120
 Najprije прошавши уска кроз врата што светише штите,
 Slavu što иnjima daje: hrabro ћу за tobom gore,
 Vodstvo uz tvoje do vrha pod nebеском kapom da stignem.«
 Reče pa zajedno stijeni tad priđu kud dalje se ne da:
 Skritim no putem do vrata izdubenih napokon stignu, 125
 Uđu i stubama što se ko puževa kućica dižu
 Uspnu se gore, где стиженој изнутра пре克рио лишaj,
 Zelenom bojom što posvud oboji liticu grubu,
 Pokriviš tako izduben kamen što rušenjem prijeti,
 Plavom dok nebu vrhom se svojim skriva pod skute. 130
 Odатле допиру ломљаве звучи, а чувар тог места
 Nejasno mrmlja: ту ти је бога питати стопут,
 Stotinu пута на упит боžански одговор чути

109-115 Grineov opis marjanskog pustinjaka i njegove špilje napadno podsjeća na Vergilijevu viziju Sibiline špilje u Kumi, odnosno opis splavara Harona u podzemnom svijetu (*Eneida*, knjiga VI), i jasno je da tek rubno odražava zatećenu stvarnost. Ipak, nema razloga ne povjerovati da je trogirsko poslanstvo pred eremitažom uistinu dočekao pustinjak koji je ondje tada boravio. U svojem tekstu tiskanom na kraju Marulićeva *Evangelistara* iz 1516. Franciscus Julianius Venetus spominje da je Marulić u potrazi za duševnim miron znao boraviti u osami malene ćelije, okružen jedino šumom i životinjama. Nije pretjerano pretpostaviti da je njegova ćelija bila upravo ova na Marjanu, a nije nezamislivo čak niti to da ovaj vergilijevski stiliziran opis ovjekovjeće scenu stvarna susreta Grinea i njegova znanca i pjesničkog adresata, Marka Marulića, pred marjanskom eremitažom.

127 Pjesnik kaže da su i ova svojevrsna dvorišna vrata bila štovana jer su neprijatelju branila pristup svetištu.

130 Ovo su vrata na samom ulazu u eremitažu.

136 Čuvar je pustinjak koji stanuje u eremitaži.

	Quod diuē nomen legis memorabile seruat.	
	Vt sensit mugire solum dux, cernuus aras Amplexus ueneratur, ouans et proelia discit, Bellaque felici Venetis quae Marte salutem Ausonio peperere duci populisque Latinis, Immortale decus, sub Vulture montis in aruis, Auspicio, Augustine, tuo, dux inclyte, gesta.	140
	Quin etiam audacem uenturum in proelia Martem, Isseasque acies, actosque in funera Turchas Edidicit, dubius dum pectora casta sacratos Numinis ante pedes fusus responsa precatur.	145
71r	Quod pater aero tali sic ordine ab antro Pandit, et ex imis reserat penetralibus: »Hospes, Tempus erit, sine te propriis extendere coelo Factis, quo saeuo latos cum turbine campos Turcharum furor intrabit, duroque colonos Seruitio premet, et captos traducet ab agris. Quos, ubi ad Isseos uolitabit fama penates, Fama, malum, Thraces Turchas uasto impete in oras Irrupisse tuas tunc, pr̄etor, Marte feroce, Auxilium accelerans miserisque occurre rebus, Contundes celeri, spoliisque insignis obibis Martis opus, ueteris geminae uirtutis honore Exuperans Venetos, celebris quos fama leuatos Curribus excoelsis terras prouexit in omnis.«	150
	Sic ait, et clara pulsis sub luce tenebris Constitit Antonius, tanto qui murmure letus, Multa animo uersans et rebus fata futuris Conscia suspendens, »O si nunc debita coelo Illa forent mihi tempora, quantis gloria rebus	155
		160
		165

136 Vnde...141 ueneratur : cf. *Stat. Silv.* I, 1, 65-69; *Verg. Aen.* VI, 42-43, 124

157 impete : ita

159 occurre : ita, scilicet pro occurrentis

160 celeri : ita

Usta na proročka onog što pismo ga proslavi sveto.	
Rika kad iz tla se začu, vojvoda ničice pade,	140
Zagrli rukama oltar, o bitkama ushićen sluša,	
Pobjedi sretnoj što Mars je u ruke Mlecima predra,	
Auzonskom vovodи, narod što cijeli italski spasi,	
Besmrtnoj slavi, na bojnom što polju pod Vulturom nastra,	
Sve to pod pokroviteljstvom, duždu Augustine, tvojim.	145
Sazna i boj da se spremo što hrabro će uskoro biti,	
Trogirske čete da Turke u grobove poslat će mnoge:	
Spozna to srca dok čista nad sudbinom strepi i rad bi	
Sveto božanstvo da odgovor dâ mu dok ničice leži.	
Tako mu otac iz špilje nebeske ovim baš redom	150
Objavi sudbu što duboko skrivenu stijena je krila:	
»Stranče, dolazi čas junaštva da nebu se vineš,	
Turčin kad bijesno u vihoru ratnom se ovamo sruči,	
Harati krene kad široka polja i jaram pod teški	
Baci seljaka, u ropstvo ga s njegove otjera njive.	155
Strašan kad isejske zidine skoro potrese glas da	
Tračanin Turčin u navalu silnu na posjede kreće,	
Posjede tvoje da napada, kneže, dušmanin silni,	
Pomoći tada čim prije pruži, pogibelj ti suzbij:	
Svladat ih ubrzo ti ćeš, s pljenom tu okrunit bitku,	160
Znatan u ratu i miru toliko da nadvisiš svoje	
Mlečane, ugledom silni poletjeli odavna što su	
Svjetu po cijelom, nošeni krilatim kolima slave.«	
Reče on tako, a riječi te rasprše maglu neznanja:	
Sretan Antonio s onim što kaza mu nejasan žamor	165
Promišlja, proroštvo njemu što na srce stavi sad važe.	
Sudba mu znana pa reče: »Da barem sad je to vrijeme	
Doći što zacijelo mora, kakvim će djelima mojim	

139 Sv. Jeronim autor je latinskog prijevoda Starog i Novog zavjeta, tzv. Vulgate.

141-145 Ponovni spomen ratnih događanja na jugu Italije sredinom 1495: auzonski (talijanski) vojvoda mogao bi biti vojni zapovjednik Mletačke lige, mantovanski condottiere Francesco II. Gonzaga, a Augustin kojemu se pjesnik obraća mletački je dužd Agostino Barbarigo (1486-1501). Bojno polje koje sugerira izvornik jest italski jug, jer spominje se lokalitet u regiji Basilicata (Monte Vulture).

146-160 Ovo je opis arhivski potvrđene turske provale u trogirsko polje u studenom ili prosincu 1496., u kojoj su Turci ubili i zarobili nekoliko desetaka lokalnih stanovnika: uslijedila je akcija mletačke vojne posade, pod zapovjedništvom kneza Antonija da Canala, koja je krenula za njima, otela im pljen i povrh toga zarobila nekoliko desetaka Turaka.

Extendet Venetum nomen sparsura per orbem!«
Haec dicens uacuo solus properabat ab antro,
Docta per Adriacos repetens sua moenia tractus,
71v Soluerat unde ratis, sacras qua inuiserat arces. 170

(*Edidit Vlado Rezar*)

Mletačko ime raznijeti slava po čitavu svijetu!«

Riječi uz ove pozuri natrag praznu kroz špilju,

Valima opet se preda u učeni Trogir da stigne,

Otkud isploviše lađe na poklon da svetištu dođu.

170

(*Preveo i bilješkama popratio Vlado Rezar*)

167-169 Pjesma je dakako sastavljena nakon što se »proroštvo« i ostvarilo, odnosno nakon uspješnoga kneževa vojnog okršaja s Turcima u prosincu 1496.